

תפ"ח 55524/06/21 - מדינת ישראל נגד קוסאי עבאס, אדהם בשיר, בילאל חילואני

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 55524-06-21 מדינת ישראל נ' עבאס(עציר)
ואח'

לפני הרכב כבוד השופטים:

יחיאל ליפשיץ [אב"ד]

גלית ציגלר

שמואל מנדלבוים

המאשימה

מדינת ישראל

נגד

הנאשמים

קוסאי עבאס

אדהם בשיר

בילאל חילואני (ניתן גז"ד ביום 212)

גזר דין לנאשם 2

השופט יחיאל ליפשיץ:

כללי

הנאשם 2, יליד 1997 ותושב עכו, הורשע על פי הודייתו ובמסגרת הסדר טיעון בעבירות של מעשה טרור של ניסיון לחבלה בכוונה מחמירה, לפי סעיף 329(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (להלן: החוק) + סעיף 29 לחוק + סעיף 37 לחוק המאבק בטרור, התשע"ו - 2016 (להלן: חוק המאבק בטרור); מעשה טרור של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 333 + סעיף 335 + סעיף 29 לחוק, וסעיף 37 לחוק המאבק בטרור; והתפרעות, לפי סעיף 152 בצירוף סעיף 29 לחוק. הסדר הטיעון כלל את תיקון כתב האישום ולא כלל הסכמות לעניין העונש.

כתב האישום המקורי הוגש ביום 24.6.21 כנגד הנאשם ושני נאשמים נוספים (נאשם 1 ונאשם 3), וייחס להם עבירות שונות בהקשר להתפרעות אלימה שאירעה בחודש 05/21 בעיר עכו במהלך מבצע "שומר החומות" ועל רקע לאומני-גזעני, במהלכה הותקף מר מור ג' (להלן: המתלונן; או - מור; או - קורבן העבירה) על ידי קבוצת מתפרעים, ונחבל באופן קשה.

ביום 13.2.22 הצדדים הודיעו על הסדר טיעון בעניינו של הנאשם 3, משפטו הופרד, וגזר הדין בעניינו ניתן ביום 21.3.22 לאחר שהורשע בעבירה של התפרעות לפי סעיף 152 לחוק העונשין. עוד ביום 13.2.22 הודיעו הצדדים על

הסדר טיעון גם בעניינו של הנאשם 2 - הוא הנאשם בעניינו (להלן: הנאשם).

משפטו של הנאשם 1 - המואשם בין היתר בעבירה של מעשה טרור של ניסיון רצח - ממשיך להתנהל, ומובהר כי אין באמור בגזר הדין הנוכחי להשליך על משפטו של נאשם זה, והנתונים והקביעות שלהלן נכונים משכך אך ורק לגבי הנאשם שלפנינו כעת.

עיקר כתב האישום המתוקן

בחלק הכללי של כתב האישום המתוקן תואר כי במסגרת מבצע "שומר החומות" התרחשו התפרעויות אלימות ברחבי הארץ על רקע לאומני-גזעני, שכללו תקיפות של כוחות הביטחון ושל אזרחים יהודים וערבים. גל ההתפרעויות התרחש בין היתר בעכו, ובוצעו מעשי אלימות שונים כלפי כוחות משטרה ואזרחים ובכלל זה יידוי אבנים, ירי זיקוקים, השלכת בקבוקי תבערה, ירי חי, והצתת מבנים ורכוש בבעלות יהודית.

על רקע המתואר בחלק הכללי, ביום 12.5.21 סמוך לשעה 21:20 התאספו עשרות צעירים, מרביתם רעולי פנים, חמושים במקלות ואבנים (להלן: המתפרעים) בפינת הרחובות דרך הארבעה ויאנוש קורצ'אק בעכו. בין המתפרעים נכחו גם הנאשם 1 שהיה רעול פנים, הנאשם שלפנינו שהיה מצויד באלה בה הצטייד מבעוד מועד, והנאשם 3 כשעל ראשו קשורה חולצה. המתפרעים יידו אבנים לעבר מכת"זית משטרתית שהגיעה למקום כדי לפזרם וחסמו את נתיבי הנסיעה בפינת הרחובות לעיל באמצעות רהיטים וחפצים שונים.

המשך כתב האישום מתאר כי למקום הגיע המתלונן שנהג ברכבו, כאשר מטרתו היתה לבקר את אמו שהתגוררה בשכונה. על רכבו היו תלויים דגלי ישראל שתלה ביום העצמאות שחל זמן מה לפני כן. כאשר התקרב למקום, הבחין המתלונן במתפרעים, ניסה להימלט לאחור, אך משום שאחד המתפרעים התקרב לרכב וניסה לפתוח את הדלת ומכיוון שדרכו נחסמה על ידי רכב אחר, הוא עצר את הרכב וניסה להימלט בנסיעה קדימה. בשלב זה ותוך שהרכב בנסיעה, **המתפרעים יידו עשרות אבנים לעבר הרכב ופגעו בו במקומות שונים, לרבות בשמשה הקדמית.** המתלונן ניסה להימלט מהמתפרעים והאיץ את מהירות נסיעתו, בעוד המתפרעים יידו לעבר רכבו אבנים נוספות ופגעו בו.

כתוצאה מפגיעת האבנים ברכב, איבד המתלונן שליטה עליו והתנגש בחומה תוך שפגע במוחמד א.ש., צעיר בשנות העשרים (להלן: מוחמד) שעמד בפינת הרחובות לעיל. **עם עצירת הרכב וכשהמתלונן בתוכו, עטו על הרכב עשרות מתפרעים, יידו אבנים והשליכו עליו רהיטים וחפצים שונים. כל זאת בצוותא עם הנאשם שיידה אבן לעבר הרכב ופגע בו, ושבר באמצעות האלה את חלון מושב הנוסע האחורי מתוך כוונה לגרום למתלונן חבלה חמורה, נכות או מום ומתוך מניע לאומני-אידיאולוגי.**

המתלונן יצא מרכבו משום החשש לחייו והחל להימלט מהמקום. עם יציאתו מהרכב, הנאשם והמתפרעים, בצוותא חדא, היכו אותו באמצעות אלות מעץ ומוטות ברזל, יידו לעברו אבנים וחפצים שונים לרבות מגירות ארון מעץ, וכן היכו אותו באמצעות בעיטות ואגרופים. המתלונן הספיק לרוץ מספר מטרים נוספים, אך אחד המתפרעים הפילו בבעיטה לקרקע. בעודו שרוע על גבו, ניגשו אליו מתפרעים נוספים וחבטו בו מספר רב של

פעמים בכל חלקי גופו באמצעות אלות, אבנים ובעיטות. האלימות נמשכה זמן ממושך והמתפרעים לא חדלו גם כאשר דם החל למלא את פניו של המתלונן והוא איבד את הכרתו. המתפרעים חדלו להכות את המתלונן רק לאחר שהגיע למקום השייח' עבאס זכור ודרש מהם לעשות כן.

בו בזמן, אחד המתפרעים הצית את הרכב, שנשרף כליל, תוך שהנאשם 3 צעק "הילד מת, הילד מת", כשהוא מתייחס למוחמד שנפצע מפגיעת הרכב, בזמן שמוחמד כבר כמעט עמד על רגליו בתמיכת אחרים.

כתוצאה ממעשי הנאשם והמתפרעים, המתלונן פונה לחדר הלם בבית החולים כשהוא במצב בינוני ונגרמו לו שברים בעצמות האף, חתכים רבים בראשו, שבר בשיניים, המטומות תת עוריות באזור המוח, שלושה בלטי דיסק שהובילו לריתוק המתלונן לכיסא גלגלים משך מספר שבועות, שטפי דם ושפשופים רבים. המתלונן אושפז והרכב ניזוק והוגדר כאובדן גמור.

תסקיר שירות המבחן בנוגע לנאשם

הנאשם בן 24, רווק, עובר למעצרו התגורר בבית הוריו בעכו, עבד כספר ומסר שהתארס לפני כשנה. הוא תיאר יחסים תקינים במשפחתו, שלל דעות ועמדות קיצוניות ותיאר שגרת חיים והתנהלות נורמטיבית. בנוסף, תיאר אכזבה עצמית ותסכול ממעשיו בתיק הנוכחי. עם זאת הוא התקשה לקבל אחריות מלאה על מעשיו, בעיקר משום טענתו שלא פגע בעצמו במתלונן - לדבריו הוא יידה אבן לעבר רכבו של המתלונן משום סערת הרגשות בה היה נתון ולאחר שהאחרון פגע באמצעות רכבו בקרוב משפחתו, והסביר את מעשיו כ"נגררות אחרי ההמון". לדבריו הדבר גרם לו לפעול באופן אימפולסיבי וללא שיקול דעת. [אעיר, כי נוכח הערת שירות המבחן לאי נטילת אחריות מלאה מצד הנאשם, הובהר בישיבת הטיעונים לעונש על ידי ההגנה כי הנאשם אינו חוזר בו מהודייתו בעובדות כתב האישום המתוקן. ר' בנדון פרוטוקול הדיון מיום 26.10.22].

שירות המבחן הפנה לכך שהנאשם נעצר בפיקוח אלקטרוני, שולב בקבוצה לעצורי בית, הגיע למפגשים ושיתף פעולה. בשקילת גורמי הסיכון (נגררות אחר המון ללא יכולת להפעיל שיקול דעת, התנהגות אימפולסיבית, קושי לקבל אחריות) אל מול גורמי הסיכוי לשיקום (צעיר נעדר עבר פלילי בעל יכולת וכישורים, שגדל במשפחה נורמטיבית), הוערכה רמת סיכון משמעותית להישנות מעשים דומים וברמת חומרה בינונית, ולא הובאה המלצה טיפולית או שיקומית.

תסקיר לגבי מור - קורבן העבירה

בתסקיר שהוכן בנדון תוארו נזקיו הקשים והנרחבים של מור כתוצאה מהאירוע. מור כיום כבן 30, סיים תיכון, שירת ביחידה קרבית כחובש כולל שנת קבע, ולאחר שחרורו עבד בחברת ביטוח וניהל אורח חיים תקין ומספק מבחינה אישית ומקצועית. הוא תיאר כי ביום האירוע נסע לבקר את אמו ואז הותקף על ידי ההמון. תוארו תחושותיו, כולל אימת המוות שחש עת היה לבד וללא הגנה כשהוא מותקף על ידי המתפרעים שצעקו, היכו בו וזרקו לעברו אבנים וחפצים. עוד תוארו הכאבים שחש בעקבות האלימות האכזרית שהופנתה כלפיו, עד שהתמוטט ואיבד את הכרתו. בעקבות פציעתו אושפז מור כשבועיים בבית החולים בנהריה, בין היתר עקב הפגיעה בראשו. לאחר מכן היה מאושפז ובתהליכי שיקום

תקופה ממושכת נוספת בבית לוינשטיין, וגם לאחר ששחרר הוא נזקק לסיוע של הליכון עקב חוסר יציבות ולהמשך טיפולים.

עורכת חוות הדעת התרשמה מהקושי הניכר של מור להתמודד עם תכני הפגיעה, לצד רצונו לבטא את קולו ואת ההשלכות הקשות של הפגיעה על חייו. מאז האירוע חייו מאופיינים בדריכות, בעיסוק בתכנים של שבריריות החיים ובחרדה מתמדת מפני המוות. האירוע פגע ביכולתו להמשיך לנהל אורח חיים מלא המותאם לגילו וצרכיו, הוא נאלץ להפסיק לעבוד ומתקיים מקצבה לאחר שהוכר כנפגע פעולות איבה וכנכה במישור הנפשי והפיזי. תחושת הביטחון והמוגנות שלו התערערה והוא חווה את העולם כמקום מסוכן. המפגש הלא צפוי והמטלטל עם אימת המוות מלווה אותו מאז מדי יום, והדבר בא לידי ביטוי בתסמינים פוסט טראומתיים של קשיי שינה, פלאשבקים, סיוטים וצמצום פעילות, ואלה הפכו להיות מרכזיים בחייו. נוכח האמור לעיל העריכה עורכת חוות הדעת שתהליך ההחלמה, הפיזית והנפשית, של מור צפוי להיות ארוך ומורכב.

ראיות הצדדים לעונש

מטעם המאשימה הוגשו סיכומי האשפוז הרפואיים של מור מהמרכז השיקומי בית לוינשטיין (ת/1ב') שם שהה מיום 30.1.22 ועד ליום 16.6.22 ומהמרכז הרפואי בני ציון (ת/1א') שם הוא מטופל במסגרת של שיקום יום לאחר שחרורו מבית החולים לוינשטיין לטיפול רב תחומי הכולל טיפול רפואי, נפשי, פיזיותרפיה וריפוי בעיסוק. בתמצית שבתמצית, עלה כי בעקבות האירוע מור פונה לבית החולים ואובחן עם פגיעות ראש, שברים באף ובלט דיסק. בהמשך עבר הליך שיקומי רב תחומי בבית החולים לוינשטיין. בתחילת הליך השיקום הוא הסתייע בכיסא גלגלים והיה זקוק לעזרה בכל התפקודים. עם התקדמות השיקום והטיפול חלה הטבה מסוימת, וכיום הוא יכול להתהלך למרחקים קצרים בתמיכת הליכון ומסוגל לתפקד עצמאית, אך עם קשיים לא מבוטלים שמטעמי צנעת הפרט לא נרחיב לגביהם. תוארו הטיפולים השונים, הפיזיים והנפשיים שהמתלונן קיבל וממשיך לקבל וגם בהקשר זה לא נרחיב מטעמים מובנים.

בנוסף, המאשימה הפנתה לסרטונים מהאירוע שהוגשו במהלך שמיעת ההליך.

מור עצמו העיד לפנינו לעניין העונש. הוא הדגיש את הנזקים שנגרמו לו כתוצאה מהאירוע, אותו כינה "האסון שנגרם לי", ומסר: "אמנם לא נרצחתי, אבל נרצחתי. רצחו לי את הנפש, רצחו לי את המשפחה. אני מבקש מכבוד בית המשפט שתשיתו על הנאשם עונש ברף הכי גבוה...".

מטעם הנאשם הוגשו שני מכתבי המלצה שאינם נושאים תאריך ועל פני הדברים נכתבו על ידי מעסיקיו לשעבר של הנאשם וללא קשר להליך הנדון. הנאשם תואר באופן חיובי וכעובד חרוץ, מסור ואמין.

תמצית טיעוני המאשימה לעונש

המאשימה עמדה על חומרת מעשי הנאשם והפנתה לכלל נתוני האירוע. הודגש כי מעשי הנאשם בוצעו במהלך מבצע "שומר החומות", תקופה קשה ומורכבת, במהלכה הארץ געשה ואירעו מספר אירועי אלימות על רקע לאומני. בהקשר

האחרון הפנתה המאשימה לע"פ 901/22 מדינת ישראל נ' אסווד (24.2.22) (להלן: עניין אסווד) במסגרתו נקבע כי רוח התקופה מקרינה על אפיוני החומרה של המעשים, לא כל שכן כאשר מדובר בעבירות שבוצעו ממניע גזעני או לאומני. נטען כי מעשי הנאשם לא היו אימפולסיביים והוא לא "נקלע" לזירה, אלא מדובר במעשים שכללו תכנון מסוים שכן הנאשם הצטייד מבעוד מועד באלה וחבר להמון של מתפרעים. הדבר מלמד על כוונות אלימות. זאת ועוד, הנאשם עשה שימוש בפועל באלה, שבר באמצעותה את חלון רכבו של המתלונן וזרק אבן לעבר הרכב. נטען כי אמנם יש לבחון גם את מעשיו הקונקרטיים של הנאשם, אך בה בעת יש לבחון גם את הנסיבות בהן בוצעו העבירות - כחלק מההמון - באופן שהיווה מכפיל כוח משמעותי שהעצים את פוטנציאל הנזק ואת הנזק בפועל. הודגש כי המתלונן הותקף רק משום שהוא יהודי, לאחר שזוהה ככזה בשל דגל ישראל ברכבו, ולא בכדי בעבירות ממניע גזעני המחוקק קבע ענישה מחמירה (ס' 37 לחוק המאבק בטרור). הנאשם יכול היה לחדול ממעשיו בכל שלב, ותקיפת המתלונן הופסקה רק לאחר התערבות של גורם חיצוני, השייח' זכור, ולא מתוך הבעת חרטה.

מקום מרכזי בטיעוני המאשימה הוקדש לנזק שנגרם למתלונן, שאך בנס לא מצא את מותו במהלך האירוע. כעולה מהמסמכים הרפואיים ומתסקיר קורבן העבירה, מדובר בנזקים קשים ורחבי היקף בכל מישורי חייו, שימשיכו ללוותו גם בעתיד. מלבד הנזקים הפיזיים והנפשיים גם רכבו נשרף כליל. הערכים המוגנים שנפגעו הם ההגנה על הכבוד, הגוף, שלום הציבור ובטחונו והשמירה על הסדר הציבורי. נטען כי נסיבות המקרה מלמדות על פגיעה משמעותית ביותר בערכים המוגנים.

המאשימה הפנתה לפסיקה תוך שהבהירה כי לשיטתה נסיבות ענייניו חמורות ממרבית אותם מקרים. לאחר זאת עתרה המאשימה למתחם בין 10 ל 13 שנות מאסר בפועל, לצד ענישה נלווית ופיצוי משמעותי לקורבן.

בגדרי המתחם, טענה המאשימה כי בעבירות מסוג זה יש לבכר את שיקולי ההרתעה וההלימה ועל העונש לבטא מסר לפיו מי שישתתף באירועים מסוג זה יורחק מהחברה לשנים רבות. המאשימה הפנתה לנטילת האחריות החלקית בלבד של הנאשם כפי שעלה מתסקיר שירות המבחן, וכן הפנתה להערכת שירות המבחן ולפיה נשקפת מהנאשם רמת סיכון משמעותית להישנות מעשים דומים. המאשימה אף הפנתה לכך שהנאשם הודה וחסך זמן שיפוטי, וכן לכך שהוא נעדר עבר פלילי, נתונים אלה, כך נטען, אמנם עומדים לזכותו, אך המאשימה סברה שיש ליתן להם משקל מוגבל נוכח שיקולי ההרתעה והגמול. בשקלול הדברים נטען כי יש להטיל ענישה במרכז המתחם שהוצע.

תמצית טיעוני הנאשם לעונש ודברו האחרון

בא כוח הנאשם לא חלק על חומרת האירוע, אך הפנה באופן מעמיק ויסודי לכלל הנתונים העומדים לזכות מרשו.

אשר לנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, נטען כי חלקו של הנאשם באירוע היה, באופן יחסי, מצומצם ולא כלל מגע פיזי עם המתלונן. לאחר שרכב המתלונן נעצר המתפרעים השליכו ריחים וחפצים שונים על רכבו, הנאשם יידה אבן לעבר הרכב ושבר באמצעות אלה את חלון מושב הנוסע האחורי-שמאלי. לאחר שהמתלונן יצא מרכבו, הוא הותקף בברוטאליות על ידי ההמון. נטען כי העבירות המתייחסות לחלק אחרון זה של האירוע מיוחסות לנאשם כמבצע בצוותא מכוח דיני השותפות, אך העובדה שלא מיוחס לנאשם מגע פיזי של ממש עם המתלונן אמורה להוות נסיבה מקלה לעניין

העונש. זאת ועוד, נטען כי האירוע לא תוכנן מראש והגעת הנאשם לזירה, הסמוכה לביתו, הייתה אקראית. בא כוח הנאשם ביקש להתבסס אף הוא על חלק מהפסיקה שהגישה המאשימה וכן הפנה לפסיקה נוספת, ועתר לקביעת מתחם ענישה שבין 18 ל 48 חודשי מאסר.

את עיקר טיעוניו מיקד בא כוח הנאשם בנסיבות ובנתונים שאינם קשורים בביצוע העבירה. ראשית, הפנה בא כוח הנאשם לכך שהנאשם הוא צעיר כבן 24 שנים, נעדר עבר פלילי, שעובר לאירוע ניהל אורח חיים נורמטיבי, התארס, פתח מספרה ותכנן להמשיך במסלול חיים נורמטיבי. הנאשם הודה במעשיו עוד בשלב החקירה; ובהמשך הודה במיוחס לו בכתב האישום המתוקן, חסך זמן שיפוטי יקר והביע חרטה על מעשיו. נטען כי הערכת שירות המבחן שהנאשם קיבל אחריות באופן חלקי, נובעת משום טענת הנאשם שלא פגע פיזית בעצמו במתלונן, ואחריותו לפגיעה באחרון היא משום היות הנאשם מבצע בצוואת. הודגש כי הנאשם מקבל על עצמו אחריות משפטית זו, אך לעניין העונש שונה מי שחבל בעצמו בקורבן העבירה, לבין מי שלא עשה כן. משכך נטען, כי בניגוד לטענת המאשימה, החרטה שהביע הנאשם וקבלת האחריות מצדו, הן כנות ואמיתיות. עוד נטען שיש להתחשב בתקופה בה היה עצור במעצר ממשי משך 3 חודשים, שאז שוחרר למעצר בפיקוח אלקטרוני. נוכח כלל הנתונים והשיקולים לעיל עתר בא כוח הנאשם להשית על מרשו עונש בתחתית המתחם שהוצע.

הנאשם בדברו האחרון מסר: "אני מתבייש ומצטער על מה שעשיתי".

דין ומסקנות

אין חולק אודות חומרת מעשי הנאשם. כאמור בחלק הכללי של כתב האישום, במועד האירוע ובמסגרת מבצע "שומר החומות" התרחשו ברחבי ישראל התפרעויות אלימות על רקע לאומני-גזעני והאירוע הקשה שלפנינו הוא חלק מאותם אירועים.

האירוע שלפנינו אינו אלא לינצ' במהלכו הותקף מור באופן קשה ואכזרי, והוא מהבולטים לרעה מבין אירועי "שומר החומות". כל "חטאו" של מור היה העובדה שהוא יהודי וביש מזלו היה בכך שהגיע סמוך לבית אמו דווקא באותו יום נורא. איש אינו אמור להיות מותקף במדינתנו, והדברים נכונים וחמורים שבעתיים כאשר הסיבה לאותה מתקפה פרועה, היא זהותו הדתית-לאומית של המותקף. מדובר בהתקפה מכוערת וחשוכה המחייבת ענישה משמעותית.

בע"פ 4585/22 מדינת ישראל נ' ערדאט ואח' (25.7.22) (להלן: עניין ערדאט), צוינו הדברים הבאים הנכונים גם לענייננו:

"התנהלותם של המשיבים והפורעים האחרים מערערת את הסדר הציבורי ותחושת הביטחון האישי של אזרחים ברחובה של עיר, ואף מלמדת על התנהלות מופקרת של רצון להטיל אימה ופחד. סופו של יום, התנהלות שכזו פוגעת במרקם היחסים העדין שבין האוכלוסייה בישראל על עדותיה ומכתימה ציבור שלם של תושבי הארץ אשר אין להם ולא כלום עם התנהלות בריונית שכזו - ומכאן, הצורך לנקוט במדיניות ענישה מרתיעה".

בחלקו הראשון של האירוע הגיע מור סמוך לבית אמו, הבחין במתפרעים שהתקבצו במקום וניסה להימלט מפניהם בנסיעה. המתפרעים ידו לעברו אבנים עד שהוא איבד את השליטה על רכבו והתנגש בחומה, תוך שפגע באחד הצעירים שעמדו בפינת הרחובות. עם עצירת הרכב עטו עליו עשרות מתפרעים והשליכו לעברו רהיטים וחפצים שונים. כתב האישום המתוקן מייחס לנאשם חלק ישיר בניסיון תקיפתו של מור. הנאשם, שהיה חלק מאותו המון צמא-דם, נטל אבן ויידה אותה לעבר רכבו של מור בעוד האחרון ישב בתוך הרכב וכן שבר באמצעות האלה, בה הצטייד מראש, את חלון מושב הנוסע האחורי. בהקשר זה הורשע הנאשם בעבירה **מעשה טרור של ניסיון לחבלה בכוונה מחמירה, וצודקת המאשימה כי חומרה יתירה יש לייחס לעובדה שהנאשם עשה זאת מתוך מניע לאומני אידיאולוגי.**

הוא הדין לגבי חלקו השני של האירוע, בו מיוחסת לנאשם אחריות **כמבצע בצוותא** בתקיפתו של מור. לאחר שהאחרון יצא מרכבו וניסה להימלט מחשש ממשי לחייו, המתפרעים, בצוותא עם הנאשם, היכו אותו באמצעות אלות מעץ ומוטות ברזל, ידו לעברו אבנים וחפצים שונים וכן היכו אותו באמצעות בעיטות ואגרופים.

דומה שלא ניתן להפריז בתיאור תחושותיו הקשות של מור בעת שניסה להימלט מהמון הפורעים הרודפים אחריו תוך שהם מכים בו ללא רחם. סרטוני מצלמות האבטחה מגלים תמונה חלקית ביותר אך קשה, ודבריו של מור ונזקיו הקשים השלימו באופן חלקי את החסר.

לגבי טענת הנאשם כי לא היכה בפועל את מור - על פי רוב, כאשר המון תוקף בנסיבות כאלה קורבן אחד, קשה עד בלתי אפשרי להפריד עם סכין מנתחים ולקבוע מה היה חלקו הפיזי המדויק של כל משתתף מאותו המון. עם זאת - וזה הדבר החשוב - מבצע העבירה הוא "**לרבות מבצעה בצוותא ..**", וכפי שצוין בפסיקה "**נוכחותו של כל אחד מההמון מסייעת בידי אלו שמבצעים את העבירות בפועל**" (ע"פ 807/99 מדינת ישראל נ' עזיזיאן, פ"ד נג' (5) 747, 758). במילים אחרות, בעבירות מעין אלה חלקו של הנאשם הקונקרטי אינו נמדד רק לפי חלקו הפיזי הישיר, אלא גם מתוך ראייה רחבה יותר של המטרה המשותפת של ההמון שהנאשם היה חלק ממנו (ור' בנדון עניין אסווד בפסקה 9; ע"פ 2285/05 מדינת ישראל נ' חמד, בפסקה 5 (5.12.05); ע"פ 10423/07 מדינת ישראל נ' סטרין, בפסקאות 10-11 (11.6.08)). עם זאת, הענישה היא לעולם אינדיבידואלית במובן זה שהנאשם ייתן את הדין בהתאם לחלקו (כולל המשפטי לעיל) בביצוע העבירות; ועוד אוסיף, כי מבלי לכרסם בעקרונות לעיל יש להניח כי לו המאשימה היתה יכולה להוכיח כי הנאשם שלפנינו חבל בפועל בקורבן העבירה, היא היתה זוקפת זאת, ובצדק, כנתון נוסף לחובתו.

ועוד לגבי נסיבות ביצוע העבירה, צדקה המאשימה בהפנותה לכך שלא רק שהנאשם היה יכול לחדול בכל שלב ממעשיו, אלא שהגעתו למקום כשהוא נושא עמו אלה מצביעה כי גם אם לא ידע מראש מה בדיוק יעשה, היה ברור לו שקיים סיכוי של ממש שהדבר יהיה כרוך באלימות כלפי גוף או רכוש.

לגבי הנזקים שנגרמו לקורבן העבירה, כעולה מהתסקיר שהוכן לגבי מור והמסמכים הרפואיים בעניינו, הנזק שנגרם כתוצאה ממעשי הנאשם והמתפרעים קשה ונרחב. מור נחבל בצורה קשה בכל חלקי גופו ומצבו הוגדר בינוני. במישור הפיזי הוא עבר הליך שיקום ממושך, חלק גדול ממנו בתנאי אשפוז, נאלץ להסתייע בכיסא גלגלים מספר חודשים וגם כיום הוא נזקק להמשך טיפול ומעקב. פגיעה ממשית נוספת הייתה במישור הנפשי, התעסוקתי והחברתי, והנזקים בהקשר זה תוארו בהרחבה לעיל.

הערכים המוגנים שנפגעו ממעשי הנאשם הם השמירה על שלום הציבור ובטחונו, הגנה על גופו ורכושו של הפרט והשמירה על הסדר הציבורי. בשים לב למעשי הנאשם וחלקו בביצוע המעשים, התקופה בה בוצעו המעשים ומכלול הנסיבות, מידת הפגיעה בערכים המוגנים גבוהה.

כפי שצינו וסיכמנו בגזר דינו של הנאשם 3, בפסיקה במקרים דומים נקבעו אמות המידה הבאות לגבי ענישה במקרים של התפרעויות אלימות שבוצעו על רקע גזעני-לאומני, ואלה כמובן ינחו אותנו גם במקרה דנן:

ראשית, הודגשה החומרה בעבירות של התפרעויות המונים "אשר מציבות סכנה ישירה וממשית לחיי אדם, ואף עלולות להוביל לפגיעות רציניות בגוף וברכוש". לכן, נקבע כי "יש לנקוט במדיניות ענישה אשר תרתיע ותרסן התפרעויות העלולות לסחוף המון רב ולצאת מגדר שליטה" (עניין אסווד פסקה 8);

שנית, נקבע כי כאשר המעשים בוצעו על רקע גזעני, נדחים ככלל שיקולי ענישה אחרים וניתנת בכורה לשיקולי הגנה על שלום הציבור, ולשיקולי ההרתעה - הכללית והפרטית (ע"פ 3982/22 מדינת ישראל נ' חג'וג' (27.10.22); ע"פ 577/22 מדינת ישראל נ' אוחנינה, פסקה 10 (6.3.2022)).

שלישית וכפי שכבר צוין לעיל, הטענה כי חלקו היחסי של נאשם קונקרטי לא היה משמעותי נדחתה, שכן אחריות הנאשם במצבים שכאלה לא נקבעת רק על פי תרומתו הישירה לאירוע;

רביעית, על הענישה במקרים שכאלה לשקף את הפגיעה הפוטנציאלית הנשקפת לשלום הציבור, גם אם לא התרחשה בפועל פגיעה שכזו;

חמישית, יש ליתן משקל לתקופה בה בוצעו העבירות - "יש מקום ליתן משקל מתאים גם לפרק הזמן שבו נעברו העבירות, במהלכו הייתה האוכלוסיה האזרחית נתונה למתקפה של אלפי רקטות... ובמקביל התעורר גל של הפרות סדר והתפרעויות אלימות.." (עניין אסווד פסקה 10).

באשר לפסיקה הרלוונטית ולמדיניות הענישה הנהוגה, כל צד הפנה לפסיקה התומכת, לשיטתו, בעמדתו העונשית. עיינו בפסיקה אליה הפנו הצדדים וכן בפסיקה נוספת. מרבית הפסיקה שניתנה עד כה בנוגע לאירועי "שומר החומות" עוסקת במקרים קלים יותר מהמקרה דנן. לכן, הבאנו רק מקצת מהפסיקה שנגעה לאירועי "שומר החומות"; ומנגד, הבאנו בחשבון כי מקרים אחרים שהבאנו נגעו לאירועי טרור מובהקים בהם יצאו המפגעים מביתם מתוך כוונה לפגוע ביהודים, מה שלא נטען בענייננו. מבלי להפחית מחומרת האירוע במקרה דנן, לא נטען כי זו היתה כוונתו המוקדמת של הנאשם עם צאתו לרחוב, ועולה כי היה חלק מאירוע מתגלגל וחלק מההמון. עם זאת, העובדה שהנאשם היה חלק מהמון זועם אין בה כדי להקל בהכרח עמו.

עוד נפנה לכך שהנאשם בענייננו הורשע במעשים (ניסיון לחבלה בכוונה מחמירה; וחבלה חמורה בנסיבות מחמירות)

המהווים מעשי טרור. עבירות אלה מחוק המאבק בטרור נועדו להעלות את רף הענישה ולהעביר מסר מרתיע ולפיו מי שמבצע עבירות על רקע אידיאולוגי ולאומני יענש בחומרה יתרה. בהתאם לכך, קובע ס' 37 לחוק המאבק בטרור עונש של 25 שנות מאסר על מי שמבצע את העבירות בהן הורשע הנאשם בעניינו. העלאת רף הענישה אמורה להנחות אותנו אף היא, ביחס למקרי אלימות "רגילים" ולעומת מקרים דומים שנדונו טרם חקיקת החוק לעיל

בכפוף לאמור לעיל אפנה לפסיקה הבאה:

(-) המקרה שנדון בע"פ 6931/16 מדינת ישראל נ' ברגי (5.6.18) משמש דוגמה למקרה שנדון טרם כניסתו לתוקף של חוק המאבק בטרור. באותו מקרה נדונו ערעורי המדינה על העונש שהוטל על שני תושבי מזרח ירושלים שהשליכו מגג בית אבן על ראשו של שוטר שכתוצאה מכך אושפז למשך שבועיים ונפגע באופן משמעותי. אחד מהמערערים הורשע לאחר שמיעת ראיות בחבלה בכוונה מחמירה ועבירות נלוות אחרות ונדון ל 9 שנות מאסר בפועל; ומערער נוסף הורשע על יסוד הודייתו בחבלה בכוונה מחמירה ועבירות נלוות ונדון ל 8 שנות מאסר בפועל. ערעורים על העונש נדחו, תוך שבית המשפט ציין את הדברים הבאים:

"העונש הקבוע בחוק בצידה של עבירת חבלה בכוונה מחמירה עומד על 20 שנות מאסר. יש בכך כדי להצביע על גישתו המחמירה של המחוקק כלפי מבצעי עבירות מסוג זה. בעניינו, העבירות בוצעו על רקע לאומני וכבר נפסק בהקשר זה כי על בתי המשפט "...להעביר מסר חד משמעי ונקוב, בדמות ענישה קשה ומחמירה, בכדי לשרת את גורם ההרשעה מפני מעשים אלו" (...). וכי נדרשת "...מדיניות ענישה מכבידה על מנת להוקיע, להרתיע ולשרש מעשים שכאלה. מדיניות ענישה זו תבטא באופן הולם את ההגנה על הערך החברתי הנפגע כתוצאה מפעילות עבריינית זו - שמירה על ביטחון הציבור ושלטון החוק" (ע"פ 2337/13 קואסמה נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (16.9.2013))."

(-) בע"פ 6533/18 אמאני חשים נ' מדינת ישראל (24.2.20) נדון עניינה של בחורה שהגיעה עם רכב למחסום צה"ל ופגעה באמצעות הרכב באחד החיילים (נגרמה לו פגיעה קלה בלבד) ולאחר מכן שלפה סכין אך בשלב זה נעצרה. היא הורשעה בחבלה בכוונה מחמירה בנסיבות של מעשה טרור לפי סעיף 329(א)(2) לחוק העונשין וסעיף 37 לחוק המאבק בטרור. נקבע בערכאה הדיונית מתחם בין 8 ל 14 שנות מאסר, והוטלו 10 שנות מאסר בפועל (נשמעו ראיות). ערעור על חומרת העונש נדחה תוך שצוין, בין היתר, ש"העונש החמור שקיבלה חשים מתחייב הן משיקולי גמול, הן משיקולי הרתעה, והוא עונש הולם".

(-) בת"פ (מחוזי באר שבע) 28246-06-21 מדינת ישראל נ' עמראני (12.7.22) הוטלו 9 שנות מאסר בפועל על מי שנטל חלק במספר אירועים במהלך מבצע "שומר החומות". האירוע העיקרי בו השתתף היה תקיפתו של אזרח יהודי שנסע עם רכבו סמוך ליישוב שגב שלום. לאחר שההמון הבין כי מדובר ביהודי הוא הוצא בכוח מרכבו, הוטח אל הכביש, וההמון שכלל את הנאשם היכה אותו באכזריות, כולל בעיטות ומכות בכל חלקי גופו וזריקת אבנים לעברו ותוך שנשמעות צעקות לשחוט אותו משום היותו יהודי. רק כשהגיע כוח משטרה שנאלץ להשתמש ברימוני הלם הפסיקה התקיפה. למתלונן נגרמו חבלות בחלקי גופו והוא נפגע גם נפשית, הגם שעל פני הדברים הפגיעה בו היתה קלה יותר באופן יחסי

מזו שנגרמה לקורבן העבירה בעניינו. הנאשם הורשע בין היתר במעשה טרור של חבלה בכוונה מחמירה, כבעניינו. נקבע מתחם כולל בין 7 ל 10 שנות מאסר (התייחס לאירועים נוספים אך כאמור העיקרי בהם היה זה שתואר בקצרה לעיל) ונגזרו 9 שנות מאסר (הודעה, לחובתו עבר פלילי). יוער, כי ערעור על חומרת העונש תלוי ועומד (ע"פ 5101/22).

(-) בת"פ (מחוזי חיפה) 30684-06-21 מדינת ישראל נ' מורח ואח' (24.11.22) נדון עניינם של 4 נאשמים שהורשעו על פי הודאתם במעשה טרור של חבלה בכוונה מחמירה ועבירות נוספות והכל בהקשר לאירוע שהתרחש בעיר טמרה במהלך מבצע שומר החומות. הנאשמים 2-4 השתתפו באירוע מקדים של התפרעות, וזמן מה לאחר מכן הגיע למקום קורבן העבירה באותו מקרה, יהודי תושב יישוב סמוך, כשהוא נוהג ברכבו. לאחר שזיהו את הקורבן כיהודי תקפו אותו כלל הנאשמים וכן אחרים בכך שיידו אבנים לרכבו מטווח קרוב, חבטו ברכבו ברגליהם, בידיהם ובאמצעות כלי עבודה שהוצאו מהרכב ניפצו את שמשות הרכב וחבלו בו דרך דלת הרכב אותה הצליחו לפתוח, בעוד האחרון בתוך הרכב, מגן על ראשו באמצעות ידיו. האירוע הופסק רק בעקבות הגעת מספר תושבי טמרה שפעלו להרחקת התוקפים והם שהזעיקו כוחות הצלה רפואיים למקום. לקורבן העבירה נגרמו שבירים בחוליות הגב, חתכים בראש, וחבלות נוספות כולל חלק משיניו שנפלו. בית המשפט קבע - ובצדק - את הדברים הבאים בגזר הדין: "**משעסקינן בסטייה מערכי מוסר בסיסיים הטבועים בכל בן אנוש משחר נעוריו, דופי ערכי כה בסיסי ויסודי, טענת הנאשמים כי לא הכירו בחומרת מעשיהם בזמן ביצועם, ונגררו פאסיבית, ראויה להידחות. עסקינן באינסטינקט בסיסי הטבוע בכל בן אנוש בחברה מתוקנת להתנהג כך שלא יפגע בשל התנהגותו בבן אנוש אחר, ובוודאי שאין לנהוג באלימות אכזרית כלפי הזולת. זהו מוסר בסיסי, מצוותו של המחוקק וגם הוראה דתית ביהדות כמו גם באיסלם**". נקבע מתחם בין 5 ל 9 שנות מאסר בעניינו של הנאשם 1, ובין 7 ל 9 שנות מאסר בעניינם של הנאשמים 2 עד 4. על הנאשם 1 נגזרו 5 שנות מאסר ואילו הנאשמים 2 עד 4 נדונו ל 7 שנות מאסר (הודו, נעדרי עבר פלילי, פיצו באופן חלקי את קורבן העבירה טרם גזר הדין). אעיר, כי חרף חומרתו היתרה של האירוע לעיל אני סבור כי עניינו של הנאשם שלפנינו חמור יותר משני טעמים עיקריים: ראשית, משום הנזקים הקשים יותר שנגרמו למור; ושנית, משום תקיפתו (וליתר דיוק - המשך תקיפתו) של מור גם לאחר שנמלט מרכבו וכשהיה שרוע על הקרקע, חסר ישע ושותת דם.

בשים לב לנסיבות ביצוע העבירה, לערכים החברתיים שנפגעו ומידת הפגיעה בהם ולמדיניות הענישה הנוהגת, סבורני כי מתחם העונש נע בין 8 ל 13 שנות מאסר בפועל.

לא מצאתי כי יש מקום לסטות ממתחם העונש הראוי - אם לקולה משום שיקולי שיקום ואם לחומרה משום שיקולי הגנה על הציבור.

לגבי הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, אפנה לכך שהנאשם הוא כבן 24 ונעדר עבר פלילי. נתונים אלה עומדים לזכותו כמו גם קבלת האחריות מצדו, הגם שלא הייתה מלאה כאמור לעיל. עוד אפנה לחיסכון בזמן שיפוטי. **יודגש כי תיקון כתב האישום והודיית הנאשם במיוחד לו הביאו להקלה ואלמלא נתונים אלה, היה נגזר עליו עונש כבד יותר.**

עם זאת, לא ניתן להתעלם מהערכת שירות המבחן כי נשקפת ממנו רמת סיכון משמעותית להישנות מעשים דומים. שקלתי בהקשר זה את טענת בא כוחו של הנאשם כי הדבר נובע בין היתר ממסקנתם (השגויה לטעמו) שהנאשם לא קיבל אחריות באופן מלא, אך איני יכול להסכים לכך. הנאשם כאמור היה חלק מהמון שתקף את המתלונן ואם לא הבין

את חומרת מעשיו, צדק שירות המבחן שגם בכך טמונה בעייתיות. זאת ועוד, יש להניח שמסקנת שירות המבחן נסמכת גם על התנהגותו של הנאשם בכך שהיה חלק מההמון ולא עצר לרגע וחשב על מעשיו ועל תוצאותיהם. במילים אחרות, מי שרודף - כשהוא חלק מהמון - אחר אדם בודד וחסר ישע, פגוע, פצוע ובסכנת חיים, ואינו מתנתק מההמון גם כאשר אותו המון זועם ואלים מפליא מכותיו באותו אדם השרוע על הקרקע, מעיד על עצמו - במעשיו שלו - על אכזריותו ועל מסוכנותו.

אפנה לכך שאלמלא התערבותו המבורכת והחשובה של השיח' זכור, שגירש את הפורעים ומנע את המשך האירוע, לא מן הנמנע שהנזק שהיה נגרם למור היה חמור פי כמה, והנאשם היה עומד לדין בעבירות חמורות בהרבה.

לפני סיום, כפי שצוין לעיל במקרים שכאלה יש ליתן משקל לשיקולי הרתעת הרבים, הרתעת היחיד ושיקולי גמול, וכך גם נעשה במקרה דנן.

בשקלול הדברים, בשים לב לכלל הנתונים אליהם הפנינו לעיל ובכלל זאת חומרת המעשים, הנזקים שנגרמו לקורבן העבירה; אך גם תוך שקילת הנתונים שיש בהם להקל בעונש, סבורני יש להשית על הנאשם עונש של **10 שנות מאסר בפועל**, לצד רכיבי ענישה נוספים הכוללים פיצוי משמעותי לקורבן העבירה.

סוף דבר, אציע לחברי לגזור על הנאשם את העונשים הבאים -

- **10 שנות מאסר בפועל**, בניכוי תקופת מעצרו - מיום 13.5.21 ועד ליום 19.8.21;
- מאסר לתקופה של 12 חודשים, על תנאי למשך שלוש שנים מיום שחרורו, והתנאי הוא כי הנאשם לא יעבור עבירת אלימות שהיא פשע;
- מאסר לתקופה של 6 חודשים, על תנאי למשך שלוש שנים מיום שחרורו; והתנאי הוא כי הנאשם לא יעבור עבירת אלימות מסוג עוון;
- פיצוי למתלונן בסכום של 150,000 ₪.
- י. ליפשיץ, שופט
[אב"ד]
השופט גלית ציגלר:
מסכימה.
- ג. ציגלר, שופט
השופט שמואל מנדלבוים:
מסכים.
- ש. מנדלבוים, שופט
הוחלט פה אחד לגזור על הנאשם את העונשים הבאים:
- **10 שנות מאסר בפועל**, בניכוי תקופת מעצרו - מיום 13.5.21 ועד ליום 19.8.21;
- מאסר לתקופה של 12 חודשים, על תנאי למשך שלוש שנים מיום שחרורו, והתנאי הוא כי הנאשם לא יעבור עבירת אלימות שהיא פשע;

· מאסר לתקופה של 6 חודשים, על תנאי למשך שלוש שנים מיום שחרורו; והתנאי הוא כי הנאשם לא יעבור עבירת אלימות מסוג עוון;

· פיצוי למתלונן בסכום של 150,000 ₪. הפיצויים ישולמו ב 10 תשלומים שווים ורצופים כאשר הראשון בהם יהיה ב 1.1.23 ויתרת התשלומים בתחילת כל חודש עוקב. התשלומים יבוצעו אך ורק באמצעות מזכירות בית המשפט או המרכז לגביית קנסות הוצאות ואגרות. אי תשלום של אחד מהתשלומים, מעבר ל 3 ימי עיכוב בתשלום, יעמיד את החוב במלואו לפירעון מיידי. נאסר על הנאשם או מי מטעמו ליצור קשר, במישרין או עקיפין, עם המתלונן בנוגע לתשלום הפיצויים. המאשימה תעביר את פרטי המתלונן למזכירות תוך 14 יום מהיום.

זכות ערעור תוך 45 יום מהיום לבית המשפט העליון.

ניתן היום, ד' כסלו תשפ"ג,
28 נובמבר 2022,
בנוכחות הצדדים.
י. ליפשיץ, שופט
[אב"ד]

ג. ציגלר, שופטת ש. מנדלבום, שופט